

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Тернопільської**
області щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2022 року

**Опитування закінчилося з
початком війни**

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в I кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у I кварталі 2022 року свідчать, що напередодні війни респонденти очікували зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та стримано оцінювали перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозувалися нижча інфляція та посилення девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 1). У цілому по Україні очікувалося скорочення обсягів виробництва – «мінус» 1.7%;
- **зростання цін на товари та послуги нижчими темпами:** 50.0% респондентів очікувало, що зростання цін перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 70.0%), у цілому по Україні – 81.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називали витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікувало 70.0% респондентів (у попередньому кварталі – 55.6%), у цілому по Україні – 81.6%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 10.0%). У цілому по Україні очікувалося поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 7.2% (таблиця);
- **помітне збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 33.3% (у IV кварталі 2021 року – 0.0%) (таблиця), у тому числі на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.7%). У цілому по Україні – 17.0% та 23.3% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар вищими темпами: баланс відповідей – 40.0% (у попередньому кварталі – 22.2%). Водночас респонденти очікували зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 11.1% (у IV кварталі 2021 року – 11.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – 14.3% та 0.9% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах вищими темпами: баланс відповідей – 30.0% (це були найвищі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі – 20.0%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозували помірне зростання кількості працівників: баланс відповідей – 1.5%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства, високими темпами:** баланси відповідей – 90.0% та 55.6% відповідно (у попередньому кварталі – 88.9% та 62.5% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, вартість трудових ресурсів та курс гривні до іноземних валют (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 55.6% та 60.0% відповідно (у IV кварталі 2021 року – 66.7% та 100.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримували спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали та надмірний податковий тиск (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім кварталом) (графік 5).

Очікування щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом посилюються (графік 8). Усі респонденти, що планували брати банківські кредити (50.0%), надавали перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називали занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави, занадто складну процедуру оформлення документів та наявність інших джерел фінансування (графік 10).

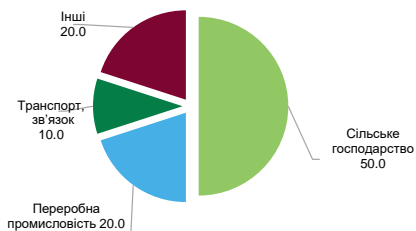
Усі респонденти області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.6%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

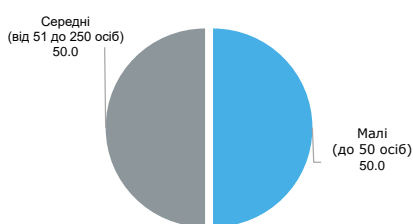
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні – 6.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у попередньому кварталі – 16.7%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів:** баланс відповідей – 33.3% (у IV кварталі 2021 року – «мінус» 12.5%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

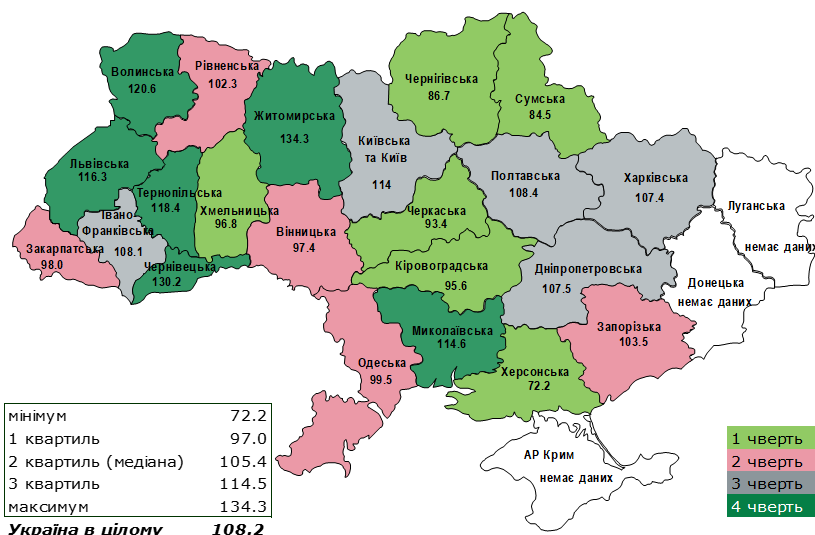

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 01–23 лютого 2022 року;
- опитано всього 10 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

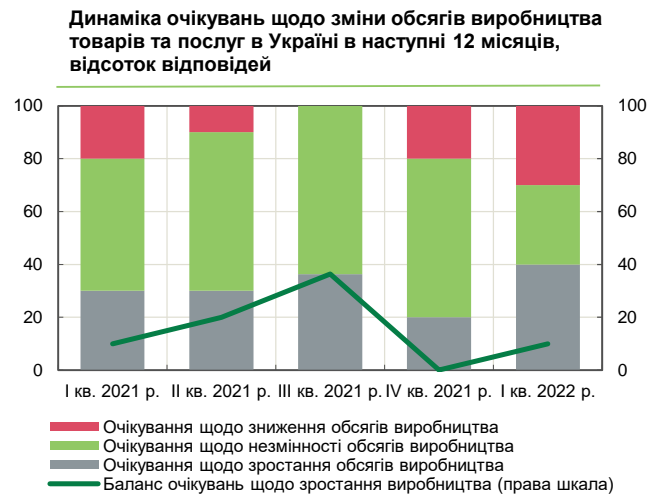
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	0.0	30.0	30.0	10.0	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	10.0	0.0	30.0	0.0	33.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-25.0	33.3	20.0	11.1	-11.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.0	55.6	40.0	22.2	40.0
кількості працівників	10.0	20.0	36.4	20.0	30.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

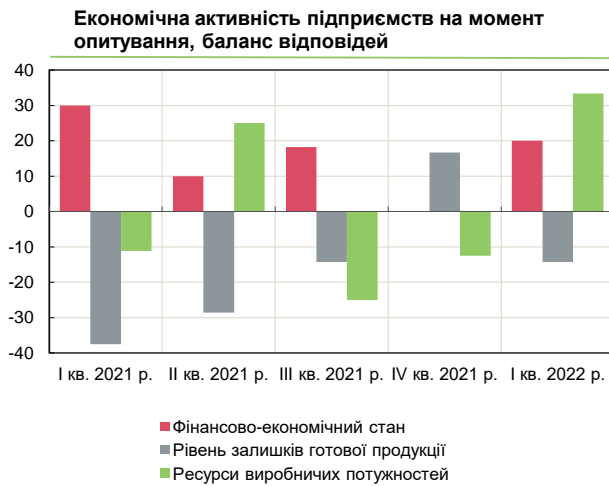
Графік 1

Графік 2

Графік 3

Графік 4

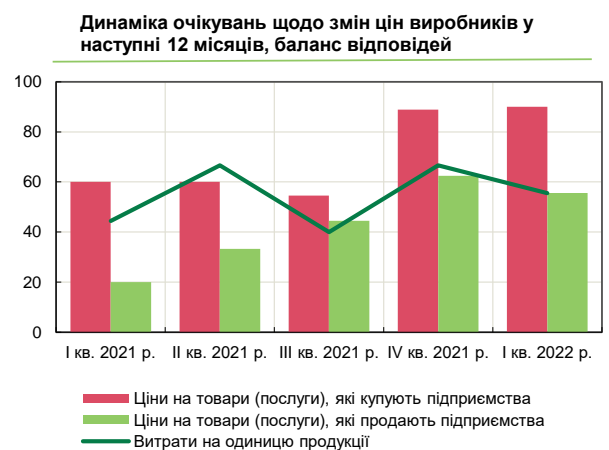

Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

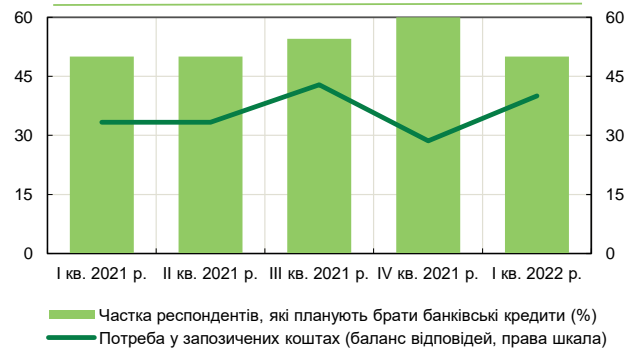
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

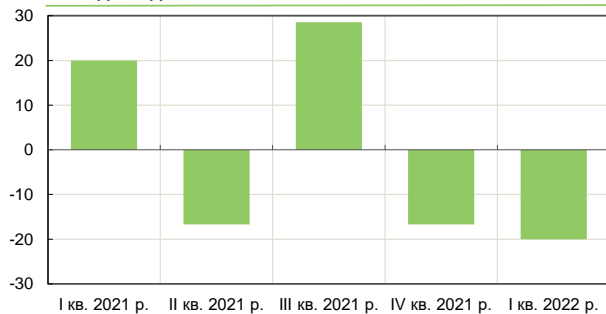
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

